

عنوان مقاله:

رواج «معنویت»؛ روی گردانی از دین یا بازگشت به دین؟

محل انتشار:

فصلنامه اسلام و مطالعات اجتماعی، دوره 3، شماره 1 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسنده:

احمد شاکر نژاد - عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

خلاصه مقاله:

عصر حاضر، آیا عصر بازگشت به دین است؟ آیا رواج سخن گفتن از معنویت، حکایت از چرخشی به سمت دینداری دارد؟ چرا امروزه معنویت که در جهان سنت در چارچوب دین فهمیده می شد، فارغ از دین هم قابل تصور است و حتی برای برخی، معنویت منهای دین، مترقیانه تر نیز جلوه می کند؟ مسئله ی محوری در مقاله حاضر این است که چه عوامل و زمینه هایی در عصر حاضر باعث شده است چرخشی از دین به سمت «معنویت» انجام گیرد و دینداری چه دلالت هایی دارد که فهم انسان جدید از آن دلالت ها گریخته و برای نامیدن دغدغه های تعالی جویانه خود به واژه معنویت روی آورده است؟ به عبارت دیگر سؤال اصلی مقاله این است که اولاً، چه زمینه هایی (به ویژه زمینه های اجتماعی و فرهنگی) باعث شده است که برخی معنویت را بدون دین بخواهند و در صدد داشتن معنویتی فارغ از دین بر آیند. ثانیاً، معنویت در این چرخش جدید دینداری، چه ویژگی هایی می یابد. این مقاله با کمک گیری از نظریه هایی در حوزه جامعه شناسی دین و فرهنگ از جمله نظریه انفسی گرایی، خود ابراز گرایی، پسا ماده گرایی و نظریه خودشیفتگی فرهنگی سعی خواهد کرد عمده عوامل و زمینه های پیدایش معنویت فارغ از دین را شناسایی کند و با تحلیل نظریه ها نشان دهد که چگونه با تأکید بسیار زیاد بر نفس انسان در فرآیند معنویت یابی، دین وارد مرحله ای جدید می شود و تحت نام معنویت، به جای دینداری نهادینه و وحی محور، نوعی دینداری شخصی و خود محور مقبولیت می یابد.

کلمات کلیدی:

معنویت پست مدرن، خود ابراز گرایی، خود شیفتگی فرهنگی، انفسی گرایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/542629>

